

Dr Zbigniew Bukowski

Centrum Prawa Ekologicznego we Wrocławiu
Akademia Bydgoska im. Kazimierza Wielkiego,
Zakład Prawa Administracyjnego i Prawa Ochrony Środowiska

OPINIA

w sprawie wniosku Huty Szkła „Szczakowa” SA w upadłości w Jaworznie w związku z zakazem wprowadzania na obszar Polski azbestu i jego wyrobów z dniem 1 stycznia 2005r.

1. Syndyk masy upadłości Huty Szkła „Szczakowa” SA w upadłości w Jaworznie w piśmie z dnia 6 listopada 2004 r. zwraca uwagę na konsekwencje wpływające z przedstawionego przez Radę Ministrów projektu ustawy o zmianie ustawy o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (druk nr 3387). Ustawa ta przyjęta została przez Sejm w dniu 25 listopada 2004 r. Uchwalony tekst niewiele różni się od projektu rządowego – wprowadzone zmiany nie wpływają na przepisy odnoszące się do sytuacji Huty Szkła „Szczakowa” SA w upadłości w Jaworznie.

2. Przyjęta przez Sejm 25 listopada 2004 r. ustawa o zmianie ustawy o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest wprowadza z dniem 1 stycznia 2005 r. zakazy:

- wprowadzania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej azbestu oraz wyrobów zawierających azbest,
- produkcji wyrobów zawierających azbest,
- obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi azbest.

Jedynym wyjątkiem od tego zakazu są diafragmy do istniejących instalacji elektrolitycznych zawierających azbest chryzotylowy do czasu ich zużycia

lub do czasu, kiedy będą dostępne substytuty bezazbestowe, w zależności, która okoliczność wystąpi wcześniej.

3. Skutkiem przyjętych zakazów dla Huty Szkła „Szczakowa” SA w upadłości w Jaworznie będzie zgodnie z pismem syndyka konieczność zamknięcia produkcji szkła oraz zakończenia działalności produkcyjnej przez Hutę. Związane to jest z wykorzystywaniem w procesie produkcyjnym (metoda Pittsburgh) wałów wyprodukowanych z azbestu chryzotylo-amozytowego, przy czym włókna azbestowe nie przenikają do struktury szkła. Technologii tej w ramach działającego pieca hutniczego, zgodnie z pismem syndyka, nie można zastąpić inną.

4. Problem Huty Szkła „Szczakowa” SA w upadłości w Jaworznie stał się podstawą do zgłoszenia w Sejmie dwóch poprawek do ustawy (druk nr 3465-A – poprawka nr 1 i 2). Poprawki te zostały przez Komisję Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa Sejmu RP uznane za niezgodne z prawem Unii Europejskiej (po wysłuchaniu oświadczenia przedstawiciela Komitetu Integracji Europejskiej) i rekomendowano Sejmowi ich odrzucenie, co też w ramach głosowań w dniu 25 listopada 2004 r. się stało.

5. Przyjęta przez Sejm ustawa ma na celu dostosowanie polskiego prawa do dyrektywy Komisji 1999/77/WE z dnia 26 lipca 1999 r. dostosowującej po raz szósty do postępu technicznego załącznik I do dyrektywy Rady 76/769/EWG w sprawie ograniczeń w handlu i stosowaniu niektórych niebezpiecznych substancji i preparatów (Dz.Urz. WE L 207 z 6.08.1999 r.).

6. Dyrektywa ta określa zakazy i ograniczenia w stosunku do azbestu. Określono w niej substancje podlegające ograniczeniom: krocydolit, amozyt, antofillit, aktynolit, tremolit, chryzotyl wraz z określeniem ich numerów CAS (jest to numer przypisany substancji przez Chemical Abstract Service (CAS), pomagający w identyfikacji substancji). Przyjęto, że wprowadzanie do obrotu i stosowanie wymienionych substancji oraz zawierających je, świadomie dodanych, produktów jest zabronione. W stosunku do chryzotyłu dopuszczono odstępstwo w odniesieniu do dopuszczonych do użytku

diafragm istniejących instalacji elektrolitycznych do momentu zakończenia okresu ich użytkowania lub udostępnienia niezawierających azbestu zamienników, w zależności która z tych sytuacji nastąpi wcześniej.

7. Jednakże dyrektywa w stosunku do wszystkich form azbestu określonych w niej zezwala państwom członkowskim na umożliwienie używania produktów zawierających włókna azbestowe, które zostały zainstalowane i/lub były używane przed wejściem dyrektywy w życie (czyli przed 26 sierpnia 1999 r.) do czasu, gdy zostaną usunięte lub skończy się okres ich użytkowania. W przypadku wprowadzenia tej derogacji wymagane jest oznakowanie produktów zawierających azbest zgodnie z przepisami ustanowionymi w załączniku II do dyrektywy 76/769/EWG.

8. Wyżej określona derogacja jest fakultatywna co oznacza, że państwo może, ale nie musi z niej skorzystać. W samej dyrektywie stwierdzono, że państwa mogą motywując to ochroną zdrowia nie wykorzystać tej derogacji.

9. Problem Huty Szkła „Szczakowa” SA w upadłości w Jaworznie może nie być odosobniony, choć prawdopodobnie jest jedynym tak drastycznym. Biorąc pod uwagę pismo Głównego Koordynatora „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, stosowanych na terytorium Polski”, przedłożone w załączonej dokumentacji, problematyka ta dotyczy całej grupy zakładów na terytorium Polski. Z pisma tego, jak i z uzasadnienia do projektu ustawy nie wynika, aby w jakikolwiek sposób zbadano wpływ wejścia w życie nowego rozstrzygnięcia prawnego na ich funkcjonowanie. Zarazem błyskawiczne tempo wprowadzenia ustawy w życie może uniemożliwić w tak krótkim czasie zastosowanie rozwiązań zamiennych.

WNIOSKI:

1. Przyjęta przez Sejm w dniu 25 listopada 2004 r. ustawa o zmianie ustawy o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest powoduje skutki dla określonych podmiotów gospodarczych działających na terenie Polski.

2. Celem ustawy jest implementacja zobowiązań wynikających z dyrektywy Komisji 1999/77/WE z dnia 26 lipca 1999 r. dostosowującej po raz szósty do postępu technicznego załącznik I do dyrektywy Rady 76/769/EWG w sprawie ograniczeń w handlu i stosowaniu niektórych niebezpiecznych substancji i preparatów.
3. Dyrektywa ta jednakże zezwala na umożliwienie używania produktów zawierających włókna azbestowe, które zostały zainstalowane i/lub były używane przed wejściem dyrektywy w życie (czyli przed 26 sierpnia 1999r.) do czasu, gdy zostaną usunięte lub skończy się okres ich użytkowania.
4. Decyzje w tej sprawie podejmuje państwo członkowskie.
5. Możliwość ta nie została przez polskiego ustawodawcę wykorzystana, stąd zasadniczo bezwzględny charakter zakazów określony w ustawie o zmianie ustawy o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest.

Chełmno, 25 listopada 2004 r.

Wyrażone w materiale opinie odzwierciedlają jedynie poglądy autora.

© Copyright by Kancelaria Senatu, Warszawa 2004

Wszelkie prawa zastrzeżone. Żadna część ani całość opracowania nie może być bez zgody wydawcy - Kancelarii Senatu – reprodukowana, użyta do innej publikacji oraz przechowywana w jakiegokolwiek bazie danych.